

LIHULA MUINSUSKAITSEALA KAITSEKORRA KOOSTAMISE TÖÖRÜHMA
KOOSOLEKU PROTOKOLL nr 8 20.06.2022

osavõtjad	asutus	telefon	e-mail	kohal
Helle-Triin Hansumäe (HTH)	Muinsuskaitseamet Pärnumaa nõunik töörühma juht	+372 51916225	helle-triin.hansumae@muinsuskaitseamet.ee	+
Eero Heinloo (EH)	Muinsuskaitseamet Arheoloogianõunik	+372 51964752	eero.heinloo@muinsuskaitseamet.ee	-
Anton Pärn (AP)	Arheoloogia spetsialist	+372 5097306	anton.parn@salm.ee	+
Margus Källe (MK)	Lääneranna Vallavalitsus Planeeringute spetsialist	+372 56655521	margus.kalle@laanera nnavald.ee	+
Eret Täht (ET)	Lääneranna Vallavalitsus Ehitusspetsialist	+372 56868253	eret.taht@laanerannav ald.ee	-
Martti Veldi	Muinsuskaitseamet Kartograafianõunik.	+372 53331019	martti.veldi@muinsus kaitseamet.ee	+
Liivi Varul	Muinsuskaitseamet Arheoloogia nõunik	+372 53026912	liivi.varul@muinsuska itseamet.ee	+
Mati Mandel	Eesti Ajaloomuuseum teadur-kuraator		mati.mandel@ajaloom uuseum.ee	+

Koosoleku toimumiskoht: Lääneranna Vallavalitsus, Jaama tn 1, Lihula

Aeg: 13.00-16.00

Juhataja ja protokollija: Helle-Triin Hansumäe

Koosoleku pädevus: töörühm oli pädev otsuseid vastu võtma.

PÄEVAKORD:

1. Arheoloogia käsitus koostatavas kaitsekorras
2. Ajalooliste kinnistupiiride analüüsi tulemus
3. Muinsuskaitseala piiride täpsustus
4. Lihula linnuse piiride täpsustus ja sellega seonduva menetluse protsess

1. Arheoloogia käsitus koostatavas kaitsekorras

HTH tutvustas Lihula vanima asustuse muinsuskaitseala 1997 ja 2006 aasta määrustes olevaid arheoloogia sõnastust.

1997 aasta sõnastus: *Lihula vanima asustuse muinsuskaitseala (edaspidi - muinsuskaitseala) hõlmab muistse asustuse kultuurkihi ala koos vanima asustuse säilinud fragmentide ja meie päevini suures osas säilinud ajaloolise alevikeskusega.*

2006 aasta sõnastus: *Muinsuskaitseala koosneb muistse asustuse kultuurkihile rajatud Lihula linnuse varemetest, Lihula mõisaansamblist ja ajaloolisest linnasüdamikust, mille struktuur ja hoonestus olid välja kujunenud 1940-ndate aastate alguseks.*

Töörühm tegi ettepaneku rõhutada kaitsekorra eelnõus Lihula arheoloogilise kultuurikihi olulisust.

Muinsuskaitseala väärtuste säilitamise riiklikud põhimõtted arheoloogilise kultuurikihi osas on

- 1) mulla- ja kaevetööde tegemisel lähtutakse arheoloogiapärandi kaitseks minimaalse sekkumise põhimõttest; arheoloogilises kultuurikihis asuvate ja avastatud väärtuslike ajalooliste ehituskonstruksioonide puhul eelistatakse nende konserveerimist ja eksponeerimist tagasimatmisele ja markeerimisele
- 2) kinnistu piiride muutmise üle otsustamisel lähtutakse kinnistu ajaloolisest väärtusest muinsuskaitseala kontekstis, sealhulgas kinnistu ja sellel asuva hoonestuse ajalisest seotusest ja järjepidevusest;

Muinsuskaitsealal asuva arheoloogiapärandi kaitseks kehtivad järgmised nõuded:

- 3) arheoloogilise kultuurkihiga alal tuleb enne detailplaneeringu kehtestamist või projekteerimistingimuste, samuti ehitusloa andmist, millega kaasnevad kaeve- ja muud pinnase teiseldamise või juurdeveoga seotud tööd, välja selgitada ja arvesse võtta alal asuvad väärtuslikud ehituskonstruksioonid ja -detailid ning muud arheoloogilise kultuurikihi elemendid;
- 4) arheoloogilise kultuurkihiga alal selgitatakse kaevetöödel, sealhulgas post- ja vaivundamentidele ehitatava hoone puhul uuringu käigus välja arheoloogilise kultuurikihi terviklik stratigraafia, võimalusel terviklikult kuni inimtegevusest puutumata loodusliku pinnaseni

2. Ajalooliste kinnistupiiride analüüsi tulemus

Martti Veldi tutvustas Lihula kinnistupiiride analüüsi. 12 kinnistut, mis on moodustatud enne 1878 aastat on säilinud oma algse kujuga. 7 kinnistut on 1883 aastast säilinud oma algse kujuga ja 12 kinnistut on moodustatud enne 1944 aastat. Ülejäänud kinnistud on moodustatud peale 1944 aastat.

Töörühm on seisukohale

1. Punasega tähistatud ajaloolised kinnistud (moodustatud enne 1878 aastat) on muinsuskaitseala omaette väärtus ja nende kinnistute piire ei tohiks muuta.
2. Muinsuskaitsealal ei tohiks lubada kinnistute liitmist, sest ajalooline krundistruktuuri loogika on säilinud
3. Suurte kinnistute puhul tuleks jälgida olemasolevad hoonestusstruktuuri ja -rütmi.

3. Muinsuskaitseala piiride täpsustus

Töörühm arutas olemasolevate muinsuskaitseala piirid üle ja otsustati, et ilma eeluuringuteta ei saa muinsuskaitseala piire ala edela ning loode osas muuta. Eeluuringud toimuvad juuli kuus, neid viivad läbi Anton Pärn ja Eero Heinloo.

Tehti ettepanek muuta muinsuskaitseala piire Lasteaia põik 1a ja Lasteaia põik L1 kinnistute juures ning jätta need muinsuskaitsealast välja.

4. Lihula linnuse piiride täpsustus ja sellega seonduva menetluse protsess

Liivi Varul tutvustas Lihula linnuse mälestiseks olemise muutmise menetluse plaani, võimalusel paralleelset Lihula muinsuskaitseala kaitsekorra koostamisega. Menetlust on vaja läbi viia, kuna praegu on Lihula linnus koos vallikraavidega kuvatud Maa-ameti kaardil punktobjektina, kuid vaja oleks kinnitada mälestise ja selle kaitsevööndi ulatus ja lisada linnusele arheoloogiamälestise liik. Menetluse aluseks on eksperthinnang, mida koostab Eero Heinloo.

Arutati linnuse ja Lihula mõisa pargi üheks mälestiseks kokku tõstmist kuna tegu on samal maa-alal sarnases ulatuses paiknevate mälestistega. Töörühm seda plaani ei toetanud.

Töörühm tegi ettepaneku ka kinnismälestise Lihula kloostri maa-ala (reg-nr 15473) maa-alaliseks menetleda. Selleks oleks vaja teha eksperthinnang.